

SKANSEN 125 FATABUREN

SKANSEN 125

FATABUREN

2016

2016

SKANSEN 125

Red. Charlotte Ahnlund Berg & Anders Carlsson

Nordiska museets och Skansens årsbok

FATABUREN - Nordiska museets och Skansens årsbok - är en skatt av kulturhistoriska artiklar som har publicerats under mer än ett sekel.

Årsboken började som ett häfte med rubriken »Meddelanden«, redigerat 1881 av museets grundare Artur Hazelius för den stödjande krets som kallades Samfundet för Nordiska museets främjande. 1884 publicerades den första kulturhistoriska artikeln och när publikationen 1906 bytte namn till »Fataburen. Kulturhistorisk tidskrift« kom de vetenskapliga uppsatserna att dominera innehållet. Från och med 1931 fick årsboken en mer populär inriktning och i stora drag den form som den har i dag. Fataburen har sedan dess förenat lärdom och sakkunskap med syftet att nå en stor publik.

Fataburen är också en viktig länk mellan Nordiska museet och Skansen, två museer med en gemensam historia och en gemensam vänförening. Varje årsbok har ett tematiskt innehåll som speglar insatser och engagemang i de båda museerna, men verksamhetsberättelserna trycks numera separat och kan rekvireras från respektive museum.

Ekonomiskt stöd från Samfundet Nordiska museets och Skansens Vänner gör utgivningen av Fataburen möjlig.

NORDISKA MUSEET

SKANSEN

Fataburen 2016

Nordiska museets förlag

Box 27820

115 93 Stockholm

www.nordiskamuseet.se/förlag

www.nordiskamuseet.se/fataburen

© Nordiska museet och respektive författare

Redaktörer Charlotte Ahnlund Berg och Anders Carlsson

Bildredaktör Marie Tornehave

Bildarkiv och fotograf på Skansen Marie Andersson

Bildbehandling Karolina Kristensson och Peter Segemark

Omslag och grafisk form Lena Eklund, Kolofon

Översättning Alan Crozier

Omslagets framsida Pedagogen Maja Adolphson vid Bergsmansgården. Byggnaderna där kommer från Nora bergslag i Västmanland. Foto: © Marie Andersson, Skansen.

Tryck och repro Italgraf Media AB, Stockholm, 2016

ISSN 0348 971 X

ISBN 978 91 7108 584 9

Så småningom hamnar många av Skansens besökare på Finngården. Denna gård ligger i utkanten av ett område med syd- och mellansvenska kulturhistoriska miljöer och gränsar mot nordiska djur. Anläggningen omringas av en gärdesgård och dess placering i slutningen bakom tornet Bredablick skapar en sorts oas. Gården i sig utgörs av fem byggnader med olika bakgrund: en rökbastu, en rökstuga med tillhörande kokhus samt en loge med lada, alla från Lekvattnets socken i Värmland, förvärvade 1902-1904. Därtill finns en stolpbod från Gräsmarks socken. De flyttades alla till Skansen för att representera den särpräglade skogsfinska kultur som kännetecknade finnmarkerna i mellersta Sverige.

Här finns en berättelse om folkförflyttningar och om att representera en minoritet att ta fasta på. Vi kan peka på finnarnas kolonisation av de mellansvenska skogarna på 1500- och 1600-talen och därmed framhålla de politiska och sociala villkoren för svedjebrukande bönder i mellersta Finland. Vid samma tid uppmuntrade myndigheterna nyodlingar i gränslandet mellan Sverige och Norge, vilket ledde till en omfattande migration från öster till väster.

Samtidigt riskerar en sådan berättelse att bli splittrad. I husen finns få originalföremål och byggnaderna bildar ingen naturlig helhet. De är intressanta var för sig men utgör ingen typisk finngård. Det saknas exempelvis

ladugård och de befintliga husen representerar olika skeden, olika sociala skikt och skilda ekologiska förutsättningar. För att motsvara kraven på en fullt fungerande Skansenmiljö skulle Finngården behöva en omgestaltung med en användbar berättelse och en idé som går att använda i modern museipedagogik.

Anläggningens placering erbjuder dock möjligheter till olika andra pedagogiska aktiviteter som vi har funnit utvecklingsbara. Brister eller luckor fyller vi med kreativitet och skapar en framgångsrik verksamhet på egna villkor. Just det faktum att man kan stanna till en stund gör att barnen kan ges möjligheter att pröva på olika praktiska moment. Våra redskap är de enklast tänkbara: en näverbit eller lite ull i handen som gör att barnen lyssnar. De får känna på och skapa med materialet. Sedan sommaren 2007 har vi också haft en »hjälpa till«-verksamhet, där vi har arbetat med ylleåtervinning, vilket har gett oss bra redskap att reflektera kring hållbarhet och resursslöseri. Denna verksamhet skapar fina möten mellan generationer. Trots alla luckor i platsens historik ger Finngården på så vis ändå möjlighet att samtala om att människor alltid har flyttat på sig och om att migrationen mellan den finska och svenska rikshalvan varit en liten del i ett större helt som kan kallas människans historia.

OSVA OLSEN är museipedagog på Skansen.